

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มพัฒนานักกฎหมาย สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๕๘๙๑

ที่ _____ วันที่ _____ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอนำส่งบทความทางวิชาการ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

ตามที่สำนักกฎหมาย ได้จัดทำคู่มือการฝึกงานของสำนักกฎหมายสำหรับนักศึกษาฝึกงาน เพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและใช้เป็นหลักเกณฑ์การประเมินนักศึกษาฝึกงานของสำนักกฎหมาย โดยได้กำหนดหลักสูตรการฝึกงานสำหรับนักศึกษาฝึกงาน ในข้อ ๒. หลักสูตรสำหรับนักศึกษาฝึกงาน ผู้ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สังคมศาสตรบัณฑิต หรือสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๒.๑ การศึกษา องค์ความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของสำนักกฎหมาย ๒) องค์ความรู้ด้านงานวิชาการ ๒.๒) องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบทความทางวิชาการด้านกฎหมาย และ ๒.๒ การฝึกปฏิบัติงานจริง ๓) การจัดทำบทความทางวิชาการด้านกฎหมาย นั้น

ในการนี้ ข้าพเจ้า นายรออิช ยะลา นักศึกษาฝึกงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้ดำเนินการจัดทำบทความวิชาการ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ เพื่อเป็น ฐานข้อมูลและเผยแพร่ทางเว็บไซต์สำนักกฎหมาย (<https://www.parliament.go.th/elaw/>) เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบจะได้นำไปเผยแพร่ทางเว็บไซต์สำนักกฎหมาย (<https://www.parliament.go.th/elaw/>) ต่อไป

(นายรออิช ยะลา)
นักศึกษาฝึกงาน

(นางสาววรรณนัช สว่างแจ้ง)
วิทยากรเชี่ยวชาญ
ผู้กำกับดูแลการฝึกปฏิบัติงาน

(นายกุลพล วัชรภาพ)
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

๑๔ ก.พ. ๒๕๖๘

(นางปิยะนาถ รอดม้วย)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนานักกฎหมาย

ความรู้เกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่

นายรอชี ยะลา

นักศึกษาฝึกงาน สาขาวิชาการปกครองและกฎหมายมหาชน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

1. บทนำ

ในยุคปัจจุบันโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ที่มีความก้าวหน้าสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้มีโอกาสมากขึ้นในการลงทุน สร้างรายได้ช่องทางออนไลน์ ปัจจุบันการลงทุนช่องทางออนไลน์เป็นสิ่งที่ง่ายและสะดวกใกล้ตัวเป็นอย่างมาก ความสะดวกเหล่านี้ อาจมีความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดอาชกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัญหาของธุรกิจ แชร์ลูกโซ่ ที่อาจแฝงตัวมาในรูปแบบ “การขายตรง” มีลักษณะการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงเกินจริง มีการนำเสนอ ที่ดูมีความน่าเชื่อถือ จึงทำให้หลายคนหลงเชื่อ

เมื่อกกล่าวถึง แชร์ลูกโซ่ ถือเป็นอาชกรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างความเสียหายเป็นวงกว้าง อีกทั้งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรง ในอดีตเราได้เห็น “แชร์ลูกโซ่” ของแม่หม้อย พ.ศ. 2528 (ย้อนคดีตั้งเข้าชาย “แชร์ลูกโซ่” หรือ “ชวนลงทุน”, THAI PBS NEW, <https://www.thaipbs.or.th/news/content/345237>, สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2567) ที่สร้างความเสียหายเป็นจำนวนมาก ถึงขั้นทำให้ ทำลายชีวิตและความมั่นคงทางการเงินของคนจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ข้าราชการ หรือนักธุรกิจที่หลงเชื่อ ในผลตอบแทนที่เกินจริงและผู้คนเริ่มตระหนักถึงภัยที่แท้จริงของอาชกรรมทางเศรษฐกิจประเภทนี้

แชร์ลูกโซ่ ยังคงมีอยู่ในสังคมปัจจุบันสะท้อนถึงการขาดความรู้พื้นฐานด้านการลงทุน การขาดความระมัดระวังในการตรวจสอบข้อมูลในการที่จะลงทุนและขาดการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนที่จะลงทุน โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้คนทั่วไป ทำให้เกิดความศรัทธาเชื่อมั่น จึงเป็นพื้นฐานทำให้หลอกลวงง่ายขึ้น และถ้ามีคนจำนวนมากถูกหลอกเข้าร่วมลงทุนต่อ ๆ กัน ก็จะทำให้แชร์ลูกโซ่ดังกล่าวสามารถดำเนินการต่อไปได้ นอกจากนี้ การที่ผู้คนยังไม่สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างธุรกิจขายตรงที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือเป็นธุรกิจแอบแฝง “แชร์ลูกโซ่”

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการให้องค์ความรู้เกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่เพื่อที่จะสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงรูปแบบการหลอกลวงที่แฝงตัวมาในลักษณะของการลงทุน และเพื่อส่งเสริมการตรวจสอบและระมัดระวังในการตรวจสอบข้อมูลและข้อเสนอที่ได้รับ อย่างละเอียดรอบคอบก่อนตัดสินใจลงทุน โดยจะนำเสนอถึงความ เป็นมาของแชร์ลูกโซ่ ลักษณะสำคัญของแชร์ลูกโซ่ ตัวอย่างแชร์ลูกโซ่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ความแตกต่างระหว่างแชร์ลูกโซ่กับการขายตรง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแชร์ลูกโซ่ ตารางเปรียบเทียบระหว่างแชร์ลูกโซ่และการลงทุนที่ถูกต้องตามกฎหมาย มาตรการป้องกันและข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการหลงเชื่อไปแชร์ลูกโซ่และบทสรุป

2. ความเป็นมาของแชร์ลูกโซ่

แชร์ลูกโซ่ คือกลไกที่หลอกให้ประชาชนลงทุนหรือซื้อสินค้า โดยอ้างว่าจะได้รับกำไรจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว มักจะจ่ายเงินให้จริงในระยะแรกเพื่อให้หลงเชื่อ ทั้งที่จริงแล้วไม่ได้ประกอบธุรกิจอะไรเลย เพียงแค่นำเงินของผู้ที่ลงทุนทีหลังมาจ่ายให้กับผู้ที่ลงทุนก่อนเท่านั้น โดยจะโฆษณาชวนเชื่อให้ผู้ลงทุนหาสมาชิกมาเพิ่มเป็นสายการลงทุนแบบลูกโซ่ (เจอแบบนี้ต้องระวัง “แชร์ลูกโซ่” หลอกลงทุน, สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, <https://www.sec.or.th/TH/Pages/SCAMCENTER-11-13.aspx>, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567)

คำว่า “แชร์ลูกโซ่” ถือกำเนิดขึ้นจากกรณีของ ชาร์ลส์ พอนซี (Charles Ponzi) ชายชาวอิตาลี ผู้ที่ได้รับโอกาสทำงานหลายอย่าง จนถึงการทำงานที่ธนาคาร ทำให้เขาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการลงทุนและดอกเบี้ย ในปี ค.ศ. 1919 Ponzi เริ่มธุรกิจใหม่ที่เรียกว่า Securities Exchange Company โดยอ้างว่าเขาสามารถทำกำไรจากการซื้อขาย International Reply Coupons (IRC) ซึ่งเป็นคูปองที่ใช้ในการส่งจดหมายระหว่างประเทศ เขาอ้างว่าสามารถซื้อ IRC ในประเทศที่มีค่าเงินอ่อนแอและขายในประเทศที่มีค่าเงินแข็งกว่า ทำให้สามารถให้ผลตอบแทนสูงถึง 50% ภายใน 45 วัน และ 100% ภายใน 90 วัน แต่ความจริงเบื้องหลัง คือ เขานำเงินจากนักลงทุนรายใหม่มาจ่ายคืนให้กับนักลงทุนรายเก่า ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่มีการลงทุนจริงในสินทรัพย์ใด ๆ การดำเนินงานนี้สามารถสร้างความน่าเชื่อถือในระยะสั้น แต่เมื่อไม่มีนักลงทุนใหม่เข้ามา ระบบก็จะล้มเหลว และด้วยผลตอบแทนที่สูง ผู้คนจึงสนใจเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ประชาชน คนทั่วไป นักธุรกิจ จนถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ และในช่วงที่รุ่งเรือง เฟื่องฟูที่สุด เขาสามารถระดมทุนได้ 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อสัปดาห์ ผลตอบแทนสูงดังกล่าวกลายเป็นที่สงสัยของสื่อมวลชน

เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1921 หนังสือพิมพ์ Boston Post เริ่มตีพิมพ์บทความวิพากษ์วิจารณ์ธุรกิจของ Ponzi อย่างหนัก ทำให้นักลงทุนเริ่มตื่นตระหนกและพากันมาไถ่ถอนเงินลงทุนคืน ก่อนที่สิงหาคมปีเดียวกันทางการพบว่าเขามีหนี้สินมากกว่า 7 ล้านดอลลาร์และนำไปสู่การถูกจับในข้อหาฉ้อโกงทางไปรษณีย์ เหตุดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของบอสตัน ธนาคารหลายแห่งล้มละลาย นักลงทุนสูญเสียเงินออมและความเชื่อมั่นในระบบการเงินถูกทำลาย Ponzi ถูกตัดสินจำคุก 5 ปี แต่ได้รับการปล่อยตัวหลังจากผ่านไป 3 ปีครึ่ง ก่อนที่ชาร์ลส์ พอนซีจะกระทำการฉ้อโกงอีกครั้งในฟลอริดาแต่ถูกจับและเนรเทศกลับอิตาลีในปี 1934 อีกทั้งเหตุการณ์ครั้งนี้ นำไปสู่การรู้จักคำว่า “แชร์ลูกโซ่” หรือ “Ponzi Scheme” ซึ่งมาจากชื่อของ พอนซี (พจนานันท์ สุดประเสริฐ, ประวัติศาสตร์ของแชร์ลูกโซ่ จาก “พอนซี” สู่ “ดิไอคอนกรุป, www.prachachat.net/general/news-1677213, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567)

กล่าวได้ว่า แชร์ลูกโซ่ เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานกว่าศตวรรษ และกลวิธีในการชักชวนผู้เสียหาย การสร้างความน่าเชื่อถือมีความแยบยลและซับซ้อนขึ้น ยิ่งในปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีและสิ่งต่างๆ เข้าถึงประชาชน ได้โดยง่าย ทำให้ช่องทางการชักชวนผู้เข้าร่วมลงทุนผ่านภาพสื่อและช่องทางต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น และผู้ที่เข้าถึงสื่อต่าง ๆ ก็ง่ายขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะกลุ่มที่ถูกชักจูงได้ง่าย เช่น เยาวชน ตลอดจนการชักจูงโดยให้ผู้ที่มิเชื่อเสี่ยงเป็นภาพลักษณ์ในการโฆษณาและสร้างความน่าเชื่อถือ ทำให้เกิดผู้เสียหายเป็นจำนวนมากขึ้นโดยง่าย

3. ลักษณะที่สำคัญของแชร์ลูกโซ่

ลักษณะที่สำคัญของผู้ที่เข้ามาชักชวนให้ลงทุนที่อาจเข้าข่ายเป็นแชร์ลูกโซ่ อาจมีลักษณะดังนี้ (เจอแบบนี้ต้องระวัง “แชร์ลูกโซ่” หลอกลงทุน, สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, <https://www.sec.or.th/TH/Pages/SCAMCENTER-11-13.aspx>, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567)

3.1 ให้ผลตอบแทนสูงในเวลาอันสั้น ชวนเชื่อว่าจะได้ผลตอบแทนหรือกำไรจากการลงทุนจำนวนมากอย่างรวดเร็วและง่ายดาย และใช้เทคนิคกระตุ้นด้วยรูปถ่ายคู่กับเงินก้อนโต หรือรถหรู สร้างความหวังว่าทุกคนเป็นเจ้าของได้

3.2 การรับประกันผลตอบแทนว่าจะได้ผลตอบแทนสูงเป็นตัวเลขแน่นอน เช่น 11%-15% ต่อสัปดาห์ หรือ 41% ต่อเดือน

3.3 เร่งรัดให้ตัดสินใจ โดยมักจะเสนอสิทธิพิเศษเฉพาะในช่วงเวลานั้น เช่น วันนี้อย่างเดียวเท่านั้น, เหลือเวลาแค่ 5 นาที หรือเหลือที่ไม่มากแล้ว เพื่อลดโอกาสในการไตร่ตรองของเรา

3.4 อ้างว่าใคร ๆ ก็ลงทุน ถ้าไม่รีบอาจพลาดตกขบวน หรืออ้างบุคคลที่มีชื่อเสียง เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือในการลงทุน ถ้าไม่เข้าร่วมจะตกขบวนความร่ำรวย

3.5 ธุรกิจจับต้องไม่ได้ บอกว่าทำธุรกิจแต่ไม่เห็นสินค้า หรือชักชวนลงทุนในแพลตฟอร์มต่างประเทศที่ไม่ได้รับอนุญาต อ้างธุรกิจว่าได้รับการรับรอง แต่ไม่สามารถตรวจสอบธุรกิจได้

ดังนั้น ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นข้อสังเกตในการที่ผู้ถูกชักชวนพึงระวังแต่ก็ยิ่งเชื่อหากผู้ถูกชักชวนไม่ได้ตระหนักและทำความเข้าใจให้ดีพอ ก็จะกลายเป็นเหยื่อของแชร์ลูกโซ่ได้โดยง่าย

4. ตัวอย่างแชร์ลูกโซ่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ในกรณีของประเทศไทยมีคดีแชร์ลูกโซ่เกิดขึ้นหลายครั้ง ดังนี้

4.1 คดีแชร์หม้อยเป็นหนึ่งในคดีแชร์ลูกโซ่ที่ใหญ่ที่สุดและสร้างความเสียหายมากที่สุด ในประวัติศาสตร์ไทย โดยมีนางช้อย ทิพย์โส เป็นผู้ก่อตั้งและดำเนินการ

เริ่มต้นจากการที่นางช้อย ทิพย์โส ทำงานเป็นเสมียนในองค์การเชื้อเพลิง และได้เริ่มตั้งวงแชร์เล็ก ๆ ในหมู่เพื่อนร่วมงาน โดยอ้างว่านำเงินไปลงทุนค่าน้ำมันและให้ผลตอบแทนสูงกว่าดอกเบี้ยธนาคารมาก ทำให้มีคนสนใจเข้าร่วมวงแชร์มากขึ้น

ด้วยผลตอบแทนที่สูงและการจ่ายเงินตรงเวลาในช่วงแรก วงแชร์ของแม่ช้อยจึงขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีผู้คนจากหลากหลายอาชีพและฐานะเข้าร่วมวงแชร์ ทั้งข้าราชการ นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไป นางช้อยได้จัดตั้งบริษัท ปีโตรเลียม แอนด์ มารีน เซอร์วิส จำกัด เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและขยายธุรกิจ

แม้ว่าในช่วงแรกจะมีการจ่ายผลตอบแทนให้กับสมาชิกตรงเวลา แต่นางช้อยไม่ได้นำเงินไปลงทุนค่าน้ำมันจริงตามที่กล่าวอ้าง แต่ใช้วิธีนำเงินจากสมาชิกใหม่มาจ่ายให้สมาชิกเก่า (ลักษณะของแชร์ลูกโซ่) เมื่อจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น และเงินหมุนเวียนไม่เพียงพอ ระบบก็เริ่มล่มสลาย

แชร์แม่ช้อยสร้างความสำเร็จเป็นวงกว้าง มีผู้เสียหายกว่า 13,248 คน มูลค่าความเสียหายกว่า 4,143 ล้านบาท ผู้เสียหายหลายรายสูญเสียเงินเก็บทั้งชีวิต บ้าน รถยนต์ และทรัพย์สินอื่น ๆ หลายคนต้องเป็นหนี้สินล้นพ้นตัว

ปัจจุบัน นางช้อย ทิพย์โส ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำแล้วหลังจากต้องโทษจำคุกนานกว่า 21 ปี (Legardy, แชร์ลูกโซ่และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง, <https://www.legardy.com/blogs/ponzi-scheme-laws>, สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567)

4.2 แชร์แม่มณี

แชร์แม่มณี เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2561 โดย “แม่มณี” หรือ น.ส.วันทนี ทิพย์ประเวช ซึ่งได้ตั้งโปรเจกต์ออมเงินที่มีชื่อว่า “ฝากเงิน ออมเงิน by บัญชีแม่มณี” และชักชวนผู้อื่นมาร่วมฝากเงินเป็นการลงทุน โดยคนที่สนใจ สามารถฝากเงินกับโครงการจำนวนวงละ 1,000 บาท และจะได้รับผลกำไรกลับคืนเป็นเงิน 930 บาท หรือ คิดเป็นดอกเบี้ย 93% ในเดือนต่อมาโดยไม่มีการจำกัดวงเงินฝาก (ย้อนรอยคดี “ฉ้อโกง” ชื่อดัง! ในไทย เสียหายหลายหมื่นล้าน-จำคุกแสนปี!, PPTVHD36, <https://www.pptvhd36.com/news/สังคม/234851>, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2568)

โดยสิ่งที่ทำให้ผู้คนมีความหลงเชื่ออย่างมาก เพราะสื่อโซเชียลของแม่มณี จะมีการแอบอ้างเป็นผู้จัดละครชื่อดัง เป็นผู้จัดภาพยนตร์ และเจ้าของแบรนด์เครื่องสำอาง จนทำให้มีผู้เสียหายจำนวนมาก เนื่องจากการลงทุนในช่วงแรกได้เงินต้นและดอกเบี้ยคืนจริง แต่เมื่อทุ่มเงินลงทุนมากขึ้นกลับไม่ได้รับเงินคืน จนสุดท้าย “แม่มณี” ปิดทุกช่องทางติดต่อ โดยมีผู้เสียหายจากแชร์แม่มณีมีกว่า 2,300 ราย วงเงินความเสียหายสูงกว่า 1,300 ล้านบาท

ศาลอาญา พิพากษาจำคุก “แม่มณี และสามี” จำนวน 12,640 ปี ในความผิดฐานร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน, ร่วมกันฉ้อโกงประชาชน และร่วมกันนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลอันเป็นเท็จและข้อหาอื่น แต่สุดท้ายเหลือคุกแค่ 20 ปี ตามกฎหมาย

4.3 คดีดีไอคอนกรุ๊ป

แม้คดีดีไอคอนกรุ๊ป จะไม่ได้เป็นคดีแชร์ลูกโซ่ลำดับต้น ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย แต่มองเห็นถึงความเสียหายล่าสุด ข้อมูลจากตำรวจสอบสวนกลางเผยว่ามูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนเงิน 1.3 พันล้านบาท แล้วคาดว่าผู้เสียหายหลอกลวงลงทุนของ บริษัทดีไอคอนกรุ๊ป ที่ยังไม่เข้าแจ้งความยังมีอีกเป็นจำนวนมาก เป็นอีกหนึ่งคดีดัง มีโทษสูง และมีผู้เสียหายจำนวนมาก (จากคดีดีไอคอนกรุ๊ป สู่ “แชร์ลูกโซ่” ที่ไม่ได้มีแค่ หลอกออมเงิน หรือ ลงทุน เปิดกลโกง 5 ขั้นตอน, thairathmoney, https://www.thairath.co.th/money/economics/thailand_econ/2821971, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2568)

ปัจจุบันมีผู้ต้องหาจำนวน 18 คน ถูกตั้งข้อหาพร้อมกันฉ้อโกงประชาชน และร่วมกันนำเข้าสู่ข้อมูลอันเป็นเท็จ ยึดรถยนต์ 24 คัน เงินสด 7.5 ล้าน นาฬิกา 51 เรือน กระเป๋าและสินค้าแบรนด์เนม รวมมูลค่า 210 ล้านบาท ซึ่งยังมีการขยายผลต่อในการสืบทรัพย์ หลังพบผู้ต้องหาบางส่วนมีการเคลื่อนย้ายทรัพย์ ซึ่งอาจมีความผิดฐานฟอกเงินเพิ่มเติมอีกด้วย เช่นเดียวกับกรณีการใช้ตัวแทนมาร่วมเป็นผู้เสียหาย ทางตำรวจระบุจะตรวจสอบผู้ร่วมขบวนการด้วยเช่นกัน และในปัจจุบัน อัยการมีคำสั่ง ไม่ฟ้องดำเนินคดี กับนายยุรนนท์

ภมรมนตรี และนางสาวพีชญา วัฒนามนตรี เนื่องจากพิจารณาข้อกล่าวหาและพิจารณาหลักฐานแล้ว ไม่เพียงพอ ที่จะดำเนินคดี (ด่วน อัยการสั่งฟ้อง 17 บอสดีไอคอน “มิน-แซม” รอด-เตรียมปล่อยตัวเร็ว ๆ นี้, ฐานเศรษฐกิจ, <https://www.thansettakij.com/news/general-news/616471>, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2568)

รูปแบบธุรกิจขายสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความงาม ผ่านช่องทางออนไลน์ ที่สร้างรายได้กว่า 10,000 ล้านบาท ทั้งที่เพิ่งก่อตั้งได้เพียง 5 ปี โดยมี “บอส” และคนระดับ “แม่ข่าย” อยู่บนสุดของยอดพีระมิด โดยใช้ดารา-นักแสดง คนมีชื่อเสียง สร้างภาพความไว้วางใจและชักจูงเหยื่อต่อ ๆ ไป รายได้ที่ไม่ได้มาจากการขายสินค้า แต่บอกต่อหาคนสมัครได้มากเท่าไร จะกลายเป็นโบนัสกลับคืน นี่เองทำให้หลายคนถูกหลอกหลวงให้ลงทุนและกลายเป็นผู้เสียหายในที่สุด (จากคดีดีไอคอนกรุป สู่ “แชร์ลูกโซ่” ที่ไม่ได้มีแค่หลอกออมเงิน หรือ ลงทุน เปิดกลโกง 5 ขั้นตอน, thairathmoney, https://www.thairath.co.th/money/economics/thailand_econ/2821971, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2568)

ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายแชร์ลูกโซ่ที่มีกับการให้ความรู้อย่างทั่วถึงจึงเป็นสิ่งสำคัญ แม้รูปแบบการชักชวนจะไปเปลี่ยนไป แต่ผู้เสียหายก็ยังมีอยู่ในปัจจุบัน ธุรกิจที่ผิดกฎหมายดังกล่าวก็ยังคงวนกลับมาด้วยวงจรแบบเดิม ๆ ที่สำคัญการชักชวนทำธุรกิจมักจะได้รับผลตอบแทนสูงอย่างมาก

5. ความแตกต่างระหว่างแชร์ลูกโซ่และการขายตรง

แชร์ลูกโซ่ หมายถึงการจัดตั้งวงแชร์ด้วยวิธีการลงทุนด้วยการสมัครสมาชิก โดยจะมีผู้ทำหน้าที่หลอกหลวงแสดงให้ผู้ที่มีส่วนร่วมเล่นแชร์นั้น เห็นถึงผลตอบแทนที่สูงมากเมื่อเทียบกับเงินที่ต้องลงทุน จึงทำให้ผู้คนหลงเชื่อและนำเงินไปร่วมลงทุนด้วย โดยอาจจะเริ่มจากการชักชวนเข้ามาลงทุน เพื่อขยายธุรกิจให้กว้างขวางและใหญ่โต และสร้างเครือข่ายจากการชักชวนให้มาเป็นสมาชิก โดยนำเงินที่ได้จากการชักชวนให้เข้ามาเป็นสมาชิกมาจ่ายให้กับผู้ที่ถูกชักชวนเข้ามาให้เป็นสมาชิกรายใหม่ ๆ (พลิสสุภา พจนะลาวัฒน์, 2561, น. 44)

แชร์ลูกโซ่เป็นรูปแบบการลงทุนที่มีโครงสร้างที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ต้องชักชวนคนอื่นเข้ามาลงทุน ซึ่งผลตอบแทนที่จะได้รับจะเกิดจากการลงทุนของสมาชิกใหม่แทนที่จะมาจากผลกำไรของธุรกิจจริง ๆ ในระบบนี้ สำหรับเงินที่ผู้ดำเนินกิจกรรมได้จากสมาชิกใหม่ก็จะถูกหมุนเวียน นำไปใช้ในการจ่ายผลตอบแทนให้กับสมาชิกเก่า จึงทำให้ดูเหมือนว่าการลงทุนเป็นเรื่องที่มั่นคง แต่ในความเป็นจริงระบบนี้ไม่มีพื้นฐานที่แข็งแกร่ง เมื่อไม่สามารถหาสมาชิกใหม่ได้ ระบบก็จะพังทลาย และผู้ที่เข้ามาลงทุนหลังสุดจะเป็นผู้ที่เสียหายมากที่สุด ทำให้เกิดความเสียหายลุกลามใหญ่โตในเวลาอันรวดเร็ว การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดตามกฎหมายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มีบัญชีแนบท้ายที่ระบุความผิดทางอาญาหลายประเภท ซึ่งรวมถึงความผิดเกี่ยวกับการทุจริต การฉ้อโกง การฟอกเงิน และความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในลักษณะพิเศษ เช่น การแชร์ลูกโซ่ การหลอกหลวงประชาชน และการกระทำผิดที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ (การแชร์ลูกโซ่และการขายตรง : ความแตกต่าง, THE INTELLIGENCE, <https://intsharing.co/2124/11/28/การแชร์ลูกโซ่และการขาย>, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2567)

การขายตรง หมายถึงการทำตลาดสินค้าหรือบริการในลักษณะของการนำเสนอขายต่อผู้บริโภค โดยตรง ณ ที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ทำงานของผู้บริโภคหรือของผู้อื่นหรือสถานที่อื่น ที่มีใช้สถานที่ประกอบการค้า เป็นปกติธุระ โดยผ่านตัวแทนขายตรงหรือผู้จำหน่ายอิสระชั้นเดียวหรือหลายชั้น แต่ไม่รวมถึงนิติกรรม ตามที่กฎหมายกำหนดในกฎกระทรวง (กัลยาณี ตุ่มทอง, 2554, น. 3)

การขายตรงเป็นระบบการตลาดที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งมุ่งเน้นการขายสินค้าหรือบริการโดยตรงจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค โดยผู้ขายจะได้รับค่าคอมมิชชั่นจากการขายสินค้า และสามารถสร้างทีมขายเพื่อขยายตลาดได้ในระบบนี้ ผู้ขายจะมีรายได้จากการขายสินค้าจริง ซึ่งมักเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาด ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในระบบการขายตรงมักจะมีหลากหลาย เช่น ผลิตภัณฑ์สุขภาพ เครื่องสำอาง อาหารเสริม และสินค้าอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้ การขายตรงยังมีกฎระเบียบที่ชัดเจน โดยองค์กรที่เกี่ยวข้องมักจะมีการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าธุรกิจดำเนินการอย่างถูกต้อง การขายตรงไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์คุณภาพได้ ยังสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ขายสร้างรายได้ที่ยั่งยืนจากการทำการตลาดและการสร้างเครือข่าย นอกจากนี้ การขายตรงยังสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า เนื่องจากผู้ขายมีโอกาสนำเสนอและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (การแชร์ลูกโซ่และการขายตรง : ความแตกต่าง, THE INTELLIGENCE, <https://intsharing.co/2124/11/28/การแชร์ลูกโซ่และการขาย>, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2567)

6. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแชร์ลูกโซ่

6.1 พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527

มาตรา 4 ผู้ใด โฆษณาหรือประกาศ ให้ปรากฏต่อประชาชน หรือ กระทำการ ด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ประชาชน หลงเชื่อ นำเงินมาให้กู้ยืม หรือ ร่วมลงทุน หรือ ฉ้อโกงประชาชน ด้วยการกู้ยืมเงิน หรือการรับของโอน หรือการซื้อขาย ที่ดิน หรือสิ่งปลูกสร้าง หรือ อสังหาริมทรัพย์ อย่างหนึ่งอย่างใด โดยสัญญาว่าจะให้ดอกเบี้ย ผลประโยชน์ หรือ ทรัพย์สินอย่างอื่น ตอบแทน ให้ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงินกำหนด หรือโดยวิธีการ หรือ เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นการแสดงถึงพฤติการณ์ ที่จะนำไปสู่การได้มาซึ่งผลประโยชน์ อันมิชอบด้วยกฎหมายจากประชาชน ตามที่กฎหมายกำหนด

ดังนั้น ผู้ใดที่หลอกลวงประชาชนให้เอาเงินมาลงทุน หรือให้กู้ยืม โดยเสนอดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนที่สูงเกินจริงกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือใช้วิธีการใด ๆ ก็ตามที่ดูไม่ชอบมาพากล เพื่อให้ตัวเองได้ประโยชน์แบบผิดกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5-10 ปี และ ปรับตั้งแต่ 500,000-1,000,000 บาท (พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน, 2527)

มาตรา 5 ในกรณีที่ความผิดตามมาตรา 4 มีมูลค่ารวมตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือ มีผู้เสียหาย ตั้งแต่ห้าร้อยคนขึ้นไป หรือ เป็นการกระทำความผิดต่อเนื่องกัน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 10-20 ปี และปรับตั้งแต่ 1,000,000-2,000,000 บาท (พระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน, 2527)

6.2 ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 341 ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือ ปกปิดข้อความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือ บุคคลที่สาม หรือ ทำให้ผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกงต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ (ประมวลกฎหมายอาญา, 2561)

มาตรา 343 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 341 ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ประมวลกฎหมายอาญา, 2561)

ตารางเปรียบเทียบระหว่าง แชร่ลูกโซ่ และการลงทุนที่ถูกต้องตามกฎหมาย

เพื่อช่วยให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างแชร์ลูกโซ่และการลงทุนที่ถูกต้องตามกฎหมายให้ชัดเจนขึ้น จะสามารถอธิบายได้ตามตารางเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

หัวข้อเปรียบเทียบ	แชร์ลูกโซ่	การลงทุนที่ถูกต้องตามกฎหมาย
ลักษณะการดำเนินงาน	ไม่มีสินค้าหรือบริการที่แท้จริงใช้เงินจากผู้ลงทุนใหม่มาจ่ายให้ผู้ลงทุนเดิม	มีการดำเนินธุรกิจหรือการลงทุนจริง เช่น หุ่น กองทุนรวม หรือ อสังหาริมทรัพย์
ผลตอบแทนที่เสนอ	สูงเกินจริงและการันตีผลตอบแทนในระยะสั้น เช่น 10-15 % ต่อเดือน	ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงของการลงทุน ผลตอบแทนไม่สามารถรับรองได้
เอกสารหรือใบอนุญาต	ไม่มีใบอนุญาตจากหน่วยงานกำกับดูแล	ได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือ ธนาคารแห่งประเทศไทย
ความโปร่งใส	ขาดความโปร่งใส ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลของธุรกิจหรือเจ้าของได้	โปร่งใส สามารถตรวจสอบข้อมูลบริษัทหรือเจ้าของได้ผ่านเอกสารสาธารณะ
การจ่ายผลตอบแทน	จ่ายเงินจากผู้ลงทุนเก่า แต่ไม่มีรายได้จากธุรกิจ	จ่ายผลตอบแทนจากผลกำไรของธุรกิจหรือการลงทุน

หัวข้อเปรียบเทียบ	แชร์ลูกโซ่	การลงทุนที่ถูกต้องตามกฎหมาย
ความยั่งยืน	ไม่ยั่งยืน ระบบจะล่มเมื่อไม่มีผู้ลงทุนใหม่เข้ามา	ยั่งยืนหากการบริหารจัดการธุรกิจหรือการลงทุนดำเนินไปได้ดี
เครื่องมือการตลาด	ใช้การโฆษณาชวนเชื่อ เช่น ภาพเงิน ก้อนโต รถหรูหรือบุคคลมีชื่อเสียง	ใช้ ข้อมูลและการวิเคราะห์ผลประกอบการหรือความน่าเชื่อถือของธุรกิจ
ตัวอย่างผลกระทบ	ผู้เสียหายสูญเสียเงินทั้งหมดและอาจเป็นหนี้สินพันตัว	ผลกระทบต่ำกว่า เช่น การขาดทุนบางส่วนจากการลงทุนที่มีความเสี่ยง
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ขัดต่อกฎหมาย เช่น พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527	อยู่ภายใต้กฎหมายที่กำกับดูแลธุรกิจการเงิน เช่น กฎหมายหลักทรัพย์

7. มาตรการป้องกันและข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการหลงเชื่อในแชร์ลูกโซ่

แชร์ลูกโซ่เป็นรูปแบบการลงทุนที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมักจะใช้วิธีการหลอกลวงผู้เข้าร่วมด้วยการสัญญาผลตอบแทนที่สูงเกินจริง โดยการนำเงินจากผู้เข้าร่วมใหม่มาใช้ในการจ่ายผลตอบแทนให้แก่ผู้เข้าร่วมเก่า จนทำให้เกิดความเสียหายทั้งในระดับบุคคลและสังคม การป้องกันและยับยั้งการหลงเชื่อในแชร์ลูกโซ่ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่เข้มงวด พร้อมทั้งการให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชน เพื่อป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวง ควรปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังนี้

7.1 การให้ความรู้ทางการเงิน

7.1.1 จัดอบรมความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการลงทุน เช่น การแยกแยะการลงทุนที่ถูกกฎหมาย และแชร์ลูกโซ่

7.1.2 ผลิตความรู้ทางการเงินผ่านสื่อ เช่น คลิปวิดีโอ อินโฟกราฟฟิก หรือบทความในสื่อสังคมออนไลน์

7.1.3 สร้างแคมเปญประชาสัมพันธ์ที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักศึกษา หรือผู้สูงอายุ

7.2 การตรวจสอบและปรับปรุงกฎหมาย

7.2.1 เพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดในคดีแชร์ลูกโซ่ให้รุนแรงขึ้น เช่น การปรับเพิ่มโทษจำคุกและค่าปรับ

7.2.2 ปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมรูปแบบใหม่ของการฉ้อโกง เช่น การใช้คริปโตเคอร์เรนซี หรือระบบออนไลน์

7.2.3 ออกกฎหมายเฉพาะที่ช่วยให้หน่วยงานรัฐสามารถจัดการกับแชร์ลูกโซ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 7.3 การเฝ้าระวังและติดตามโดยหน่วยงานรัฐ
 - 7.3.1 จัดตั้งศูนย์แจ้งเตือนภัยเพื่อให้ประชาชนสามารถส่งข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่สงสัยได้
 - 7.3.2 ใช้เทคโนโลยี AI และระบบตรวจจับพฤติกรรมที่น่าสงสัยบนสื่อสังคมออนไลน์
 - 7.3.3 เผยแพร่ข้อมูลเตือนภัยเกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ที่กำลังแพร่ระบาด
- 7.4 การเพิ่มบทบาทของหน่วยงานกำกับดูแล
 - 7.4.1 บังคับให้ธุรกิจการลงทุนจดทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
 - 7.4.2 ประกาศรายชื่อธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตและเตือนภัยธุรกิจต้องสงสัย
 - 7.4.3 สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ประชาชนสามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของธุรกิจได้
- 7.5 การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน
 - 7.5.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เช่น ธนาคารพาณิชย์หรือมหาวิทยาลัย
 - 7.5.2 ร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อป้องกันการหลอกลวงข้ามพรมแดน เช่น การติดตามเงินที่ถูกโอนออกนอกประเทศ
 - 7.5.3 จัดการประชุมหรือสัมมนาในระดับนานาชาติเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ปัญหา
- 7.6 ข้อเสนอแนะสำหรับประชาชน
 - 7.6.1 ตรวจสอบข้อมูลบริษัทและผลตอบแทนก่อนลงทุน เช่น การค้นหาในฐานข้อมูลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
 - 7.6.2 หลีกเลี่ยงการลงทุนที่การันตีผลตอบแทนสูงเกินจริงหรือเสนอผลตอบแทนที่เกินความเป็นจริง
 - 7.6.3 ใช้เวลาในการตัดสินใจก่อนลงทุน หลีกเลี่ยงการตัดสินใจโดยเร่งรีบ
 - 7.6.4 สร้างเครือข่ายชุมชนหรือกลุ่มออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและเตือนภัย
- 7.7 การให้กำลังใจผู้เสียหาย
 - 7.7.1 จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้เสียหายที่ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและการเงิน
 - 7.7.2 จัดอบรมอาชีพหรือแนะนำการสร้างรายได้ใหม่เพื่อช่วยผู้เสียหายฟื้นตัวทางการเงิน
 - 7.7.3 ส่งเสริมการฟื้นฟูความมั่นใจในระบบการเงิน เช่น การสนับสนุนให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่โปร่งใส

8. สรุป

ปัญหาหลักเกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ในปัจจุบันมาจากสองปัจจัยสำคัญ คือ การขาดความรู้ทางการเงินของประชาชน และการบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่เข้มงวดเพียงพอ ประชาชนจำนวนมากยังขาดทักษะในการตรวจสอบและแยกแยะรูปแบบการลงทุนที่ถูกกฎหมายกับการหลอกลวง รวมถึงมีความเชื่อมั่นในผลตอบแทนที่สูงเกินจริงโดยไม่ได้วิเคราะห์ความเสี่ยงก่อนตัดสินใจลงทุน

รูปแบบของแชนลูกโซ่ยังมีการปรับเปลี่ยนให้ซับซ้อนมากขึ้น เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการชักชวน ซึ่งจะทำให้การตรวจ จับ และดำเนินคดียากยิ่งขึ้น ในขณะที่กฎหมายที่มีอยู่จะมีบทบัญญัติครอบคลุม เช่น พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และประมวลกฎหมายอาญา แต่การบังคับใช้กฎหมายยังคงมีความขัดแย้งกับผู้ปฏิบัติ เช่น การขาดความรู้และความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบ ติดตาม และการดำเนินคดีจับกุม

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน จำเป็นต้องดำเนินการในหลาย ๆ ด้าน เช่นการให้ความรู้แก่ประชาชน การปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้ การสนับสนุนผู้เสียหาย หรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานกับประชาชน

การแก้ไขปัญหาแชนลูกโซ่อย่างมีประสิทธิภาพต้องเริ่มต้นจากการให้ความรู้แก่ประชาชน และส่งเสริมความตระหนักรู้แก่ประชาชนควบคู่กับการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่ทันสมัย และที่สำคัญต้องเพิ่มพลังโทษให้เหมาะสม และสนับสนุนผู้เสียหาย เพื่อให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันต่อการหลอกลวงทางการเงินและลดผลกระทบจากการถูกหลอกลวงในอนาคต

บรรณานุกรม

วิทยานิพนธ์

พลิสสุภา พจนะลาวัฒน์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: ศึกษากรณีแชร์ลูกโซ่ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.

กัลยาณี ตุ่มทอง. “การขายตรงของธุรกิจกฟารี้นตามความคิดเห็นของนักธุรกิจกฟารี้น”, สารนิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2554.

ราชกิจจานุเบกษา

พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 164 ฉบับพิเศษ (12 พฤศจิกายน 2527): 1.

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 73 ตอนที่ 95 ฉบับพิเศษ (15 พฤศจิกายน 2499): 1.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ย้อนคดีดังเข้าข่าย “แชร์ลูกโซ่” หรือ “ชวนลงทุน”, THAI PBS NEW, <https://www.thaipbs.or.th/news/content/345237> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2567).

เจอแบบนี้ต้องระวัง “แชร์ลูกโซ่” หลอกลงทุน, สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, <https://www.sec.or.th/TH/Pages/SCAMCENTER-11-13.aspx> (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567).

พุดฉินันท์ สุดประเสริฐ, ประวัติศาสตร์ของแชร์ลูกโซ่ จาก “พอนซี” สู่ “ดีไอคอนกรุป”, www.prachachat.net/general/news-1677213 (สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567).

ย้อนรอยคดี “ฉ้อโกง” ชื่อดัง! ในไทย เสียหาย หลายหมื่นล้าน-จำคุกแสนปี!, PPTVHD36, <https://www.pptvhd36.com/news/สังคม/234851> (สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2568).

จากคดีดีไอคอนกรุป สู่ “แชร์ลูกโซ่” ที่ไม่ได้มีแค่ หลอกออมเงิน หรือ ลงทุน เปิดกลโกง 5 ขั้นตอน ,thairathmoney , https://www.thairath.co.th/money/economics/thailand_econ/2821971, (สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2568).

การแชร์ลูกโซ่และการขายตรง : ความแตกต่าง ,THE INTELLIGENCE , <https://intsharing.co/2124/11/28/การแชร์ลูกโซ่และการขาย> (สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2567).

ด่วน อัยการสั่งฟ้อง 17 บอสดีไอคอน “มิน-แซม” รอด-เตรียมปล่อยตัวเร็ว ๆ นี้ , ฐานเศรษฐกิจ , <https://www.thansettakij.com/news/general-news/616471> (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2568).